

KATEHETSKI LEKSIKON

APOLOGETIKA. (nastavak); 3. Smjernice b) u pravcu smisla života i pripadnosti grupi (dokazivanje vrijednosti života u kršćanskoj vjeri: kršćanstvo nije negacija života već njegova afirmacija i ispunjenje; za kršćanstvo se može reći da mu nisu strani klasični problemi); c) u pravcu osobnog dokazivanja Božjeg postojanja (osobno iskustvo; mogućnost uzdati se u Božja obećanja; uslihanje molitve; čudesna i proroštva; na poseban način aktualno čudo Crkve).

4. D i f e r e n c i j a c i j a p r e m a d o b i.

a) U djetinjstvu koje vjeruje u autoritet i vezano je za njega sve do približno 11. godine, nije nužno a ni moguće izravno opravdanje vjere. Potrebno je udaljiti osobe sklone autoritarizmu društvenog uvjerenja, provoditi vedar

kršćanski život i izbjegavati previše djetinjaste i naivne koncepcije; b) U pretpubertetu i u pubertetu najbolje opravdanje vjere jest dokazivanje njezine životne vrijednosti. Važna je snažna povezanost s Crkvom. Budući da mladić prihvaća uvjerenje svoje grupe, on ne treba njihovo opravdanje već samu njihovu obranu protiv objecka koje dolaze izvana. Potrebno mu je da bude poučen kako samostalno nadvladati objecka (što kažeš, kada...); c) U mladenačko doba traži se koherentna vizija svijeta. Treba dokazati opravdanost i utemeljenost kršćanske vjere protiv drugih koncepcija o svijetu. U tom slučaju potrebno je izbjeći diskreditiranje protivnika i priznati opravdane postavke drugih koncepcija. Ne treba samo pobiti zabludu već je potrebno učiniti je shvatljivom u njezinim motivima i u njezinom in-

telektualnom izvoru (imajući u vidu povijesno-duhovnu situaciju. Psihologija, koncepcija svijeta; odgovor na pitanje: kako to da ima ljudi, eminentnih u duhovnom pogledu i po njihovu karakteru koji ne vjeruju i padaju u zabludu glede koncepcije svijeta?).

Potrebno je iznad svega biti načistu da apologetskom dokazivanju nije cilj prisiliti na vjerovanje, već postići samo određenu moralnu (slobodnu) a ne neku matematičku sigurnost. Povijesna dokazivanja su teško pristupačna mladim vjeroučenicima posebno stoga što još nisu ušli u tijekove povijesti i nisu im poredbeno dohvatljive povijesne stvarnosti. Kredibilitnost Svetoga pisma može im postati, ako ne dokazana, a ono barem bliska.

APOSTOLSKE POSLANICE (Također katoličke poslanice, crkvene poslanice)

obuhvaćaju 1 Pt, 2 Pt, Jak, Juda, 1 Iv, 2 Iv, 3 Iv. Radi se o spisima iz posljednje četvrtine 1. st. pos. Kr. koji nas kao takvi upoznaju sa životom kršćanskih zajednica u neprijateljskom okolišu (progonstvo) i u razračunavanjima s opasnim tendencijama u vjerskom naučavanju i praksi (gnosis, resignacija, institucionalizacija, itd.).

Poslanice se mogu iskoristiti u vjeronaučnoj obuci budući da su problemi i prilike zajednice nekad i danas u mnogočemu slični.

U mnogim vjeronaučnim knjigama upotrebljava se pojam »apostolske poslanice« u širem smislu, tako te one obuhvaćaju tada i 14 poslanica koje potječu od sv. Pavla ili koje mu se pripisuju.

ARHETIPI. Prema analitičkoj psihologiji arhetipi označavaju temeljna ljudska iskustva, baštinjena kao forma o »prapredodžbama«, koje počivaju, kao sadržaj kolektivne podsvijesti, u dubinama duše. Arhetipi (npr. otac, majka, učitelj, kralj, i dr.) manifestiraju se u personificiranim ili simboličnim oblicima. Mogu se naći objektivizirani u pričama, mitovima, umjetnosti i religijama.

ASKEZA. Potječe od grčke riječi a znači »vježba«. Misli se na različite oblike svladavanja nagona koji imaju za cilj veću integraciju i sklad duše i tijela. Teološki gledano, askeza obuhvaća sve radnje i sta-

vove koji omogućuju bolji život prema evanđelju. Mnogi oblici askeze očituju dualističke motivacije (mržnja prema tijelu, gnosis) koje se često pripisuju kršćanskom poimanju. — U vjeronaučnoj pouci treba od početka paziti na to da se ne uvuku nikakvi dualistički elementi (pri formuliranju molitve, misne teologije, formiranju savjesti, ovladavanju samim sobom, stavu prema tijelu, svjetonazoru, seksualnosti, postu, itd.).

ASKETSKE METODE su prema H. Henzu »odgojne metode aktivnog vlastitog vođenja s naglaskom na samodisciplini da bi se postalo slobodnim za duh i Boga.« Središnja točka nije odricanje, već dragovoljno, pozitivno držanje. U katehezi treba na to posebno paziti kod motivacija i tome pripadajućim temama (zapovijed posta, itd.).

ASIMILACIJA. Prilagodbeno sučeljavanje s okolinom (razvojem) moglo bi se zbivati s jedne strane putem procesa prilagođavanja, a s druge strane moglo bi se događati asimilacijom. Pod tim se podrazumijeva trajno prilagođavanje svijeta sebi ili promatranje svijeta kao područja vlastitog djelovanja. Putem fizioloških ili psiholoških procesa mijenja se svijet prema vlastitim potrebama.

ATEIZAM. Označava, prema grčkom smislu riječi,

bezbožnost odnosno poricanje Boga. Potrebno je razlikovati različite oblike ateizma. Apsolutistički ateizam poriče sve apsolutno ili Božje; relativni ateizam poriče Boga kao apsolutnu Osobu različitu od svijeta. Teoretski ateizam niječe Božju spoznatljivost ili njezinu sigurnost i stalnost. On može biti u svojim predstavnicima »tolerantan«, ako nema misionarskih namjera, ili »militantan« ako smatra da se mora boriti u ime čovjekove sreće protiv svake vrste religije. Praktični ateizam imamo tada kad se iz teoretskog priznanja Boga ne izvuku nikakve konsekvencije za životno ponašanje i djelovanje. Postulacijski ateizam zahtijeva, u ime čovjekove slobode, poricanje i odbacivanje vjere u Boga budući da bi ova slobodu učinila iluzijom. Premda se filozofski može dokazati da je ateizam sam u sebi kontradiktoran i time sebe dokida, ipak se, polazeći od čovjekova subjektivnog stava činjenica ateizma mora promatrati kao datost.

Božja skrivenost i neočiglednost zajedno s pomračenom ljudskom spoznajom, te oslabljena usmjerenost prema savršenom dobru, uvjetuju njegovo postojanje. Budući da je ateizam mnogo puta plod krivo shvaćenog teizma i kritike nesuvremenog prikazivanja slike o Bogu, religiozna pedagogija mora na osobit način paziti da pruži odgovarajuću sliku o Bogu.